



VOCABULARI FILOSÒFIC: IDEAL / REAL

ETIMOLOGIA: «Ideal» (del grec *`eidos'*: imatge) és un terme qualificatiu emprat per Plató per referir-se a l'objecte del pensament: pensem amb idees que són la imatge mental (o ideal) d'alguna cosa. Secundàriament un ideal és també quelcom que creiem que val la pena realitzar perquè dona sentit a la vida. — «Real» (del llatí *`res'*: cosa) qualifica un objecte efectivament existent.

DISTINCIÓ LÈXICA: Ambdós termes permeten diferenciar dos modes d'existència. Hi ha objectes que només existeixen idealment (els nombres en matemàtiques o, en general, totes les idees, com ara, per exemple, la idea d'arbre o la de llibertat), mentre que d'altres existeixen realment (el baladre del jardí, l'olivera mil·lenària del meu poble, o la llibertat del presoner que s'evadeix).

Es designa també com a «ideal» una perfecció que no pot existir en la vida «realment», en el sentit que no es pot realitzar per molt que ens esforcem i malgrat que orienti i doni un sentit global a les nostres accions i a la nostra conducta. Però cal diferenciar curosament entre el que és un «ideal» i allò que tan sols són «quimeres» o «utopies». L'ideal es pot esperar realitzar-lo legítimament, com un horitzó de possibilitat desitjable. La quimera, en canvi, és absolutament irrealitzable. Qui ha estudiat molta medicina pot tenir com a ideal exercir en un bon hospital i fer descobriments científics en el seu àmbit. En canvi, per a qui o sap res sobre aquest tema aconseguir-ho seria quimèric.

DISTINCIÓ FILOSÒFICA: «Ideal» i «real» són termes que s'empren bàsicament en l'àmbit de l'acció i en particular en filosofia política, però també és una distinció que s'usa en metafísica i en filosofia de la ciència.

D'ençà de Maquiavel aquesta distinció és utilitzada per tal de desqualificar opcions polítiques que resulten irrealitzables. S'anomena *'realisme polític'* la teoria originada en Maquiavel segons la qual una idea política sense eines per convertir-se en una praxi política real i concreta és inútil i fins i tot perjudicial perquè només produeix frustració. Models polítics ideals són *La república* de Plató i *Utopia* de Thomas More. Però també es pot considerar que sense ideals, l'home polític no pot orientar-se en l'acció. Segons els idealistes, un excessiu realisme no permet lluitar contra les injustícies.

També és basa en la distinció entre «Ideal» i «real» la teoria de les Idees de Plató. Per Plató les idees són el model de les coses i són encara més reals que les coses mateixes, perquè les coses es limiten a copiar, imitar o participar de la perfecció de les coses. Per exemple, la idea de Bellesa és més real que una noia bella perquè és a través d'aquesta idea que coneixem totes les coses que són belles. Les idees són innates: és perquè nosaltres tenim prèviament al cap la idea de Bellesa que podem identificar les representacions concretes de la bellesa.

Vocabulari filosòfic - Conceptes que cal diferenciar

Finalment, en l'àmbit de les ciències el «real» és l'horitzó del coneixement. Tota ciència aspira a explicar la realitat. Per a Einstein conèixer allò real, més enllà de les aparences, és l'ideal de la ciència, però el científic mai pot estar segur de conèixer la realitat en ella mateixa. Segons Einstein un científic no coneix mai la realitat en ella mateixa, sinó tan sols una imatge de les coses.